

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 91/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti M. K. a D. K., obaja bytom K., zastúpených advokátkou JUDr. H. K., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní o námietkach proti upovedomeniu o začatí exekúcie vedenom pod sp. zn. 38 Er 1672/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. a D. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 1672/2008 porušené bolo.

2. M. K. a D. K. priznáva finančné zadostúčinenie každému v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré im je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť M. K. a D. K. trovy konania v sume 413,60 € (slovom štyristottrinásť eur a šesťdesiat centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. H. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 91/2010 z 11. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K. a D. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní o námietkach proti upovedomeniu o začatí exekúcie vedenom pod sp. zn. 38 Er 1672/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti a z obsahu spisu vyplýva, že sťažovatelia podali 15. júla 2008 v rámci exekučného konania vedeného poverenou súdnou exekútorkou JUDr. Z. G., K., pod sp. zn. Ex 881/2008 ako povinní námietky proti upovedomeniu o začatí exekúcie, o ktorých rozhodoval okresný súd v namietanom konaní.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo označené konanie právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň požadovali tiež prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadali priznanie finančného zadosťučinenia každému v sume 10 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr V/67/2010 doručeným ústavnému súdu 1. marca 2010 a doplneným podaním z 8. apríla 2010, v ktorých sa okrem iného uvádza:

„V súlade s ustanovením § 31 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, po oboznámení s predloženou sťažnosťou a so spisom, v ktorom sú namietané prietahy v konaní, predkladám nasledovné vyjadrenie spolu s chronológiou vo veci vykonaných procesných úkonov:

- žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ktorej exekučným titulom bol rozsudok Okresného súdu Košice I č. k. 20 C 234/2004-133 zo dňa 22. 11. 2006, bola doručená súdu dňa 4. 6. 2008, sťažovatelia vystupujú v procesnej pozícii povinných,

- súdny exekútor bol poverený vykonaním exekúcie dňa 6. 6. 2008,

- dňa 21. 7. 2008 súdny exekútor predložil námietky sťažovateľov,

- Okresný súd Košice I bol dňa 3. 10. 2008 žiadaný o zapožičanie spisu, spis nebolo možné zapožičať, pretože sa nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky z dôvodu dovolania,

- Okresný súd Košice I bol dňa 17. 4. 2009 žiadaný o zapožičanie spisu, spis nebolo možné zapožičať, pretože sa nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky z dôvodu dovolania,

- Najvyšší súd Slovenskej republiky bol dňa 12. 5. 2009 žiadaný o zapožičanie spisu, na žiadosť nereagoval,

- Okresný súd Košice I bol dňa 3. 12. 2009 žiadaný o zapožičanie spisu, spis nebol predložený,

- Okresný súd Košice I bol dňa 29. 1. 2009 žiadaný o zapožičanie spisu, spis nebol predložený,

- uznesením tunajšieho súdu zo dňa 19. 2. 2010 bolo rozhodnuté o námietkach sťažovateľov.

S poukazom na vyššie uvedené chronológiu úkonov vo veci možno konštatovať, že v konaní došlo k prietahom v období od októbra 2008 do januára 2010, tieto však boli spôsobené objektívne, potrebou oboznámiť sa so spisom. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že k rozhodnutiu o námietkach povinných došlo aj bez oboznámenia so spisom, pretože podľa následných zistení súd, ktorého rozhodnutie bolo exekučným titulom, nevedel žiadaný spis zapožičať.

Sťažovateľmi požadované finančné zadosťučinenie nie je podľa môjho názoru dôvodné, ich neistota bola odstránená rozhodnutím, ktorým súd námietkam vyhovel. Nerozhodnutím o námietkach sťažovateľov nemohol byť vyvolaný ani ich stav neistoty, bezprávia a nespravodlivosti, pretože samotným podaním námietok, do doby rozhodnutia, sťažovatelia zabránili výkonu exekúcie.

Doplňujem svoje vyjadrenie zo dňa 22. 2. 2010 nasledovne:

- uznesenie tunajšieho súdu zo dňa 19. 2. 2010, ktorým bolo rozhodnuté o námietkach sťažovateľov, nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 3. 2010,

- uznesením zo dňa 7. 4. 2010 bolo rozhodnuté o zastavení exekúcie.“

K vyjadreniam okresného súdu sťažovatelia zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2010, v ktorom okrem iného uviedli:

„Vo vyjadrení uvádza predseda Okresného súdu Košice II opätovne tie isté skutočnosti, ktoré uviedol v odpovedi na naše sťažnosti, jemu adresované. Argumentáciu o objektívnych dôvodoch prietahov sme vyvrátili v samotnej ústavnej sťažnosti.

Pokiaľ ide o tvrdenia, že finančné zadosťučinenie nie je dôvodné a že nekonaním nebol vyvolaný stav neistoty a tento bol odstránený rozhodnutím, ktorým súd námietkam vyhovel uvádzame, že už samotná argumentácia predsedu Okresného súdu Košice II si odporuje v tom, že na jednej strane uvádza, že naša neistota mala byť odstránená rozhodnutím, ktorým súd námietkam vyhovel a v druhej vete tvrdí, že stav neistoty nemohol byť nerozhodnutím o námietkach vyvolaný.

Podanie námietok zabránilo ďalšiemu postupu exekútorke, nezvrátilo však už úkony vo veci vykonané – zablokovanie peňažných prostriedkov na účte. Tieto dôsledky začatia exekučného konania mali byť odstránené rýchlym postupom súdu, pre ktorý zákon stanovuje lehotu 60 dní od doručenia námietok, nie v lehote 600-dňovej.

Nemožno opomenúť ani fakt, že v danej veci vôbec nemalo byť vydané poverenie na vykonanie exekúcie. Účastník konania nemôže mať žiadnu istotu v tom, ako bude rozhodnuté o jeho námietkach, keď vie, že exekúcia sa môže viesť len na základe exekučného titulu a napriek tomu bola začatá bez platného exekučného titulu.

Naša neistota nebola odstránená ani samotným rozhodnutím o námietkach, pretože k zastaveniu exekúcie došlo až o mesiac neskôr a rozhodnutie o zastavení exekúcie dodnes nie je právoplatné. Až do dnešného dňa naša neistota trvá, táto bude odstránená až právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení exekúcie a neboli taktiež uvoľnené peňažné prostriedky na účte. V ostatnom poukazujeme na odôvodnenie našej ústavnej sťažnosti.

Je nesporné, že naše právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov bolo porušené a boli naplnené predpoklady pre priznanie primeraného finančného zadostučinenia v zmysle článku 127 ods. 3 Ústavy č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v spojení s § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadreniach z 1. marca 2010 a 8. apríla 2010, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o námietkach povinných proti upovedomeniu o začatí exekúcie treba spravidla považovať za konanie tak po právnej, ako aj po stránke faktickej (skutkovej) za pomerne jednoduché (napr. IV. ÚS 58/02). Rozhodovanie súdu v konaní vyvolanom námietkami proti nariadenej exekúcii nie v zásade je takým rozhodovaním, ktoré vyžaduje dokazovanie. Je to dané tým, že o veci účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom pre nariadenie exekúcie. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké

záväzky má voči oprávnenému povinný. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom a vykonateľnom exekučnom titule.

V nadväznosti na uvedené je možné konštatovať, že namietané konanie je z hľadiska právnej a faktickej náročnosti štandardným konaním, ktoré nevykazuje žiadne znaky komplikovanosti, pričom ani okresný súd vo svojich vyjadreniach neoznačil namietané konanie ako skutkovo alebo právne zložitú.

2. Ústavný súd nezistil, že by sťažovatelia svojím správaním akýmkoľvek spôsobom prispeli k predĺženiu napadnutého konania, a navyše je potrebné vyzdvihnúť ich aktivitu spočívajúcu v tom, že sa opakovane domáhali sťažnosťami na priet'ahy v konaní adresovanými predsedovi okresného súdu, aby vec bola bezodkladne rozhodnutá.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či pri rozhodovaní o námietkach proti exekúcii v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Pri jeho hodnotení ústavný súd zistil, že sťažovatelia včas podali námietky (15. júla 2008) proti exekúcii, ktoré poverená exekútorka predložila na rozhodnutie okresnému súdu 21. júla 2008.

Okresný súd v období od októbra 2008 do januára 2010 opakovane žiadal Okresný súd Košice I o zapožičanie súdneho spisu vedeného pod sp. zn. 20 C 234/2004, súčasťou ktorého bol aj rozsudok z 22. novembra 2006 (exekučný titul nariadenej exekúcie proti sťažovateľom). Požadovaný súdny spis nemohol byť okresnému súdu zapožičaný, pretože sa od 27. mája 2008 nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky v súvislosti s dovolacím konaním a až 6. augusta 2009 bol vrátený Okresnému súdu Košice I.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti pripustil, že v období od októbra 2008 do januára 2010 došlo v napadnutom konaní k priet'ahom, no podľa jeho názoru „*tieto však boli spôsobené objektívne, potrebou oboznámiť sa so spisom*“, pričom okresný súd ďalej

uviedol, že „na tom nič nemení ani skutočnosť, že k rozhodnutiu o námietkach povinných došlo aj bez oboznámenia so spisom...“.

S uvedeným názorom ústavný súd nemôže súhlasiť, naopak, postup okresného súdu vo vymedzenom období vyhodnotil ako neefektívny.

Z odôvodnenia okresného súdu z 19. februára 2010, ktorým vyhovel námietkam sťažovateľov proti exekúcii, okrem iného vyplýva, že okresný súd dospel k rozhodnutiu vychádzajúc výlučne „z predložených listinných dôkazov“, teda bez nahliadnutia do súdneho spisu Okresného súdu Košice I, zapožičania ktorého sa opakovane dožadoval.

V súvislosti so skutočnosťou, že o námietkach sťažovateľov proti exekúcii predložených 21. júla 2008 okresný súd rozhodol až uznesením z 19. februára 2010, teda po viac ako jeden a pol roku, ústavný súd konštatuje, že uvedeným postupom bola výrazne prekročená 60-dňová lehota na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii ustanovená v § 50 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Aj napriek tomu, že podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 70/02) pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojmom autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu, a pri posúdení, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, ústavný súd po zohľadnení rozhodujúcich okolností daného prípadu dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 1672/2008 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu uvedeného základného práva sťažovateľov. Prihliadol pritom najmä na skutočnosť, že prekážka, na ktorú sa okresný súd odvoláva v súvislosti s tvrdením o objektívnej nemožnosti rozhodnúť o námietkach sťažovateľov (nemožnosť pripojenia súvisiaceho spisu Okresného

súdu Košice I) v zákonom ustanovenej lehote, neprestavuje náležitú obranu, pretože samotný postup okresného súdu, ktorý napokon vo veci rozhodol bez oboznámenia sa so súvisiacim spisom, túto jeho argumentáciu spochybňuje, resp. vyvracia. Celková doba rozhodovania o námietkach sťažovateľov proti upovedomeniu o začatí exekúcie nemôže byť podľa názoru ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľná.

III.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, neprikázal okresnému súdu vzhľadom na stav, v akom sa napadnuté konanie nachádzalo ku dňu rozhodovania ústavným súdom, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (okresný súd uznesením z 19. februára 2010 vyhovel námietkam sťažovateľov proti nariadenej exekúcii a následne uznesením zo 7. apríla 2010 exekučné konanie zastavil).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému po 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na to, že prietahy v namietanom konaní v nich vyvolávajú „*psychický stav neistoty, bezprávia a nervozitu*“.

Súčasne uviedli tiež to, že „*podanie námietok zabránilo ďalšiemu postupu exekútorky, nezvrátilo však už úkony vo veci vykonané – zablokovanie peňažných prostriedkov na účte*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 38 Er 1672/2008 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy každému zo sťažovateľov po 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. H. K. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13

ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 7,21 €) u jedného sťažovateľa sumu 206,80 € a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľov boli priznané v celkovej sume 413,60 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2010